

ОСВІТНЯ СУБВЕНЦІЯ ТА МЕХАНІЗМ ЇЇ НАДАННЯ

В умовах гострого дефіциту власних фінансових ресурсів місцевих бюджетів та у зв'язку із наданням органам місцевого самоврядування делегованих повноважень в Україні, цільового і ефективного використання бюджетних коштів функціонує інститут надання трансфертних платежів з державного бюджету місцевим бюджетам. Одним із видів трансфертних платежів є галузеві субвенції. Найбільшими за обсягом фінансування є медична та освітня субвенції, які за підсумками виконання місцевих бюджетів у 2016-2017 рр. склали у сумі близько 50% усіх субвенцій.

Освітня субвенція надається місцевим бюджетам з метою фінансового забезпечення реалізації делегованих органам місцевого самоврядування повноважень у сфері освіти. Ця субвенція може надаватись обласним і районним бюджетам, міським (міст Києва та містам обласного значення) бюджетам та бюджетам об'єднаних територіальних громад, що створюються відповідно до закону та перспективного плану формування територіальних громад.

Освітня субвенція запроваджена в Україні з грудня 2014 року із внесеними змінами до Бюджетного кодексу. Внаслідок проведених реформ у сфері міжбюджетних трансфертів в Україні було створено сучасну систему формування фінансових ресурсів місцевого самоврядування з чітким переліком доходів органів місцевого самоврядування, зокрема, податкових надходжень, власних доходів, субвенцій (цільових трансфертів) та дотацій (нецільових трансфертів) і формули їх розподілу. Дана система доходів місцевих бюджетів змінила попередню, набагато складнішу систему обрахунку доходів за складними формулами, які враховували заплановані видатки та доходи районів (так звана модель «латання дір», для оцінки та покриття нестачі доходів кожного району і міста), яка була запроваджена у 2000 році та використовувалася до 2014 року [1].

Освітня субвенція передбачає спрямування коштів на оплату поточних видатків навчальних закладів. У разі забезпечення в повному обсязі потреб у поточних видатках закладів освіти на поточний період за рахунок визначеної субвенції та за умови відсутності простроченої бюджетної заборгованості за захищеними видатками дана субвенція може бути спрямована на капітальні видатки освітніх закладів.

Не допускається використання коштів освітньої субвенції на:

- закупівлю товарів, робіт і послуг, які безпосередньо не пов'язані з оплатою поточних видатків відповідних типів навчальних закладів;
- оплату посередницьких послуг;
- здійснення заходів, метою яких є отримання фінансового результату (прибутку).

Обсяги освітньої субвенції затверджуються у законі про Державний бюджет України на відповідний рік окремо для кожного місцевого бюджету, який отримує таку субвенцію з державного бюджету. Головним розпорядником у сфері формування і розподілу освітньої субвенції виступає Міністерство освіти і науки України, яке розподіляє між відповідними місцевими бюджетами цю субвенцію на основі формули, яка ним розробляється та затверджується Кабінетом Міністрів України [2].

Освітня субвенція може бути спрямована на капітальні видатки навчальних закладів лише у разі забезпечення в повному обсязі потреб у поточних видатках на поточний період за рахунок цієї субвенції та за умови відсутності простроченої бюджетної заборгованості за захищеними видатками. Формула розподілу освітньої субвенції між місцевими бюджетами враховує такі параметри:

- кількість учнів загальноосвітніх навчальних закладів у міській та сільській місцевості, гірських населених пунктах;
- наповнюваність класів;
- коригуючі коефіцієнти приведення, що застосовуються до кількості учнів різних типів загальноосвітніх навчальних закладів та залежно від місцевості, в якій розташований заклад.

Починаючи з 01.01.2018 року змінено формулу розрахунку освітньої субвенції. Так, якщо у 2017 році навчальні заклади отримували фінансування з обласних бюджетів, бюджетів міст обласного значення, районних бюджетів та бюджетів об'єднаних територіальних громад і як у якості додаткового фінансування – освітню субвенцію. У 2017 році освітню субвенцію можна було спрямовувати лише на оплату праці з нарахуваннями педагогічних працівників загальноосвітніх навчальних закладів (ЗНЗ) усіх ступенів, шкільних відділень навчально-виховних комплексів (НВК), спеціалізованих шкіл, професійно-технічних навчальних закладів (ПТНЗ) державної та комунальної власності (в частині забезпечення видатків на здобуття повної загальної середньої освіти) [3]. У 2018 році витрати на утримання закладів освіти для адміністративно-територіальної одиниці будуть розраховуватися за формулою 1.

$$U \times 1 / РНК \times НП \times 1/18 \times ЗП \quad (1)$$

де: U – кількість учнів; $РНК$ – розрахункова наповнюваність класів; $НП$ – навчальні плани; $ЗП$ – заробітна плата.

Варто зазначити, що показник розрахункова наповнюваність класів визначений окремо для: обласних центрів – 27 осіб; інших міст обласного значення – 25; спеціальної освіти – 9; шкіл, що підпорядковані обласним державним адміністраціям – 20; вечірніх шкіл у містах обласного значення – 19; вечірніх шкіл у районах та об'єднаних територіальних громадах (ОТГ) – 11; ПТНЗ – 23.

Для шкіл в ОТГ, малих містах та сільській місцевості показник нормативна наповнюваність класів визначено з використанням двох чинників:

– відсотка сільського населення в адміністративно-територіальній одиниці;

– щільності учнів у загальноосвітньому навчальному закладі на квадратний кілометр.

Показник навчальні плани у розрахунку базується на типових навчальних планах, затверджених МОН окремо для: спеціальної та загальної освіти; початкової, базової та старшої школи. Для всіх навчальних планів використовують середні значення.

Показник заробітна плата оцінюють на підставі нормативно-правових актів, де:

а) використовують уніфіковану шкалу заробітної плати: тарифний розряд для вчителів – 14; тарифний розряд для директорів шкіл – 17.

б) основні надбавки до посадових окладів підраховують на підставі норм законодавства.

Для інших додаткових та стимулювальних надбавок використано середній показник – 22%. Формула має враховувати також заробітну плату інших педагогічних працівників, тобто тих, які не проводять уроків, зокрема директорів, вихователів в інтернатах, асистентів учителів в інклюзивних класах тощо.

Заробітну плату для педагогічних працівників шкіл, розташованих у гірській місцевості, збільшено на 25%. Розподіл множать на коефіцієнт та розраховують за формулою 2.

$$1 + 0,25 \times Уг/У \quad (2)$$

де: Уг – кількість учнів у школах, розташованих у гірській місцевості.

Із нової формули розрахунку освітньої субвенції видно, що вже стає нормою делегування державою органам місцевого самоврядування повноважень з освіти, забезпечених фінансовими ресурсами в неповному обсязі, тобто лише на зарплату педагогічним працівникам. Тож у 2018 році на місцеві бюджети планують перекласти утримання закладів освіти та виплату заробітної плати непедагогічним працівникам. Використання у формулі розподілу освітньої субвенції розрахункової наповнюваності класів замість фактичної стимулюватиме органи місцевого самоврядування до оптимізації як шкільної мережі, так і мережі класів.

Література:

1. Огляд поточної формули розподілу освітньої субвенції. URL: http://sklinternational.org.ua/wpcontent/uploads/2016/11/SN39_review_current_formula_UKR.pdf (дата звернення: 14.05.2018).
2. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 р. №2456-VI. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 10.04.2018).
3. Освітня формула 2018 і нова формула розподілу. URL: <https://www.budgetnyk.com.ua/article/3-osvtnya-subventsya-kudi-mojna-vitrachati-tso-go-roku-ta-shcho-zmnitsya-2018-go>(дата звернення: 15.05.2018).

Колпак Анастасія Сергіївна

ст. гр. ФЗМ-11,ТНЕУ

Науковий керівник – к.е.н., доцент Сидор І.П.

ПОДАТКОВІ НАДХОДЖЕННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ: АНАЛІЗ КЛЮЧОВИХ ПАРАМЕТРІВ

Фінансовою базою органів місцевого самоврядування є доходи місцевих бюджетів, які виступають основою забезпечення соціально-економічного розвитку територіальних громад та регіонів країни загалом. Значний вплив на економічну самостійність місцевих бюджетів має достатній обсяг його дохідної частини, що сприяє розвитку інфраструктури, розширює фінансовий потенціал території, дозволяє використовувати додаткові резерви фінансових ресурсів через активізацію господарської діяльності та забезпечує задоволення суспільних потреб населення.

Прогнозування податкових надходжень є вагомим та дієвим інструментом фінансового регулювання, який має враховувати вплив циклічності економічного розвитку, зовнішніх соціально-економічних чинників, системи взаємовідносин у сфері розподілу валового внутрішнього продукту через дохідну частину бюджету [2].

В умовах економічних перетворень важливим є формування прогнозних показників податкових надходжень на коротко- та середньострокову перспективу виходячи із принципів макроекономічної стабільності, достатнього рівня науково-економічної обґрунтованості та узгодженості з бюджетною стратегією держави.

Значну частку у структурі доходів місцевих бюджетів України займають податкові надходження. У 2016 р. їх питома вага складала 37,69% усіх доходів місцевих бюджетів. До складу податкових надходжень місцевих бюджетів входять як загальнодержавні, так і місцеві податки та збори. Податкові надходження у період 2014-2016 рр. мають